

Відгук

на дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії
ЛИГИ АНДРІЯ ІВАНОВИЧА,
виконаної за темою: «Господарсько-правове забезпечення державної
політики захисту прав споживачів» за спеціальністю: «081 – Право».

Обсяг – 289 с. друкованого тексту

Виконана наукова робота здійснена на актуальну тему сучасного господарського права, враховуючи роль і практичне значення захисту прав споживачів у сучасних господарських правовідносинах та правозастосовчій практиці.

У науковій роботі широко проаналізовано праці науковців господарського права, оцінено чинне господарське законодавство, проаналізовано практику правозастосування, що дозволило автору скласти цілісне уявлення про предмет та об'єкти наукового дослідження, методологію їх наукового пізнання, сформулювати наукові положення та висновки, які є значним науковим доробком сучасних господарських правовідносин. Проведено ґрунтовний порівняльний аналіз законодавства у сфері захисту прав споживачів України.

Автор обґрунтовує наукову новизну дисертаційного дослідження, зокрема *вперше*: - визначив дефініцію «державної політики захисту прав споживачів» як системну, цілеспрямовану, взаємопов'язану, соціально-справедливу, циклічну, екологічно-сприятливу діяльність держави, що через досягнення суспільно-політичної згоди приватних інтересів з публічними, сумісності та безперервності взаємодії всіх національних та європейських суб'єктів системи захисту прав споживачів забезпечує беззаперечність гарантії високого рівня захисту всіх задекларованих прав споживачів та розвиток прозорого та добросовісного споживчого ринку;

- визначив поняття політико-правової системи захисту прав споживачів як сукупності державних та суспільних (недержавних) інституцій (суб'єктів) з формування та реалізації політики захисту прав споживачів, взаємозв'язаних між собою низкою правових інструментів, необхідних для

їхнього функціонування та забезпечення ефективного, беззаперечного, ієрархічно зростаючого захисту прав споживачів;

- запропонував модель запровадження ієрархічно зростаючого захисту прав споживачів на основі *саморегульованої* діяльності суб'єктів господарювання щодо питань: якості та безпеки продукції та обслуговування; вирішення скарг споживачів; врегулювання питань підвищення споживчої та підприємницької поінформованості, навчання, консультування тощо, та її правове закріплення в окремому розділі нового Закону України «Про захист прав споживачів»;

- довів необхідність поєднання функцій формування та реалізації політики захисту прав споживачів в одному Центральному органі виконавчої влади захисту прав споживачів зі спеціальним статусом через утворення Державного Комітету України з питань захисту прав та інтересів споживачів, розвитку добросовісної господарської діяльності, стандартизації та технічного регулювання з підконтрольністю діяльності Президентові України, підзвітністю ВР України та координацією КМУ;

- запропонував гарантувати врахування прав та інтересів споживачів при формуванні та реалізації державної політики захисту прав споживачів та суб'єктність представництва споживачів при прийнятті всіх важливих для споживачів рішень забезпечити через утворення головного представницького для громадських організацій споживачів суб'єкта політики – Національної Ради з питань захисту прав споживачів, з визначенням її компетенцій;

- запропонував забезпечити визначений Законом обов'язок державного сприяння суб'єктам системи захисту прав споживачів через утворення Фонду захисту прав споживачів та розвитку добросовісної до споживачів господарської діяльності з пропозиціями щодо джерел його фінансування та необхідних для внесення у законодавство змін.

Лига А.І. висловив цінні пропозиції щодо структурного бачення ієрархічно зростаючого захисту прав споживачів, що на базовому рівні ґрунтується на практиці саморегулювання господарської діяльності з метою захисту прав споживачів.

В дисертації автор слушно зазначив, що господарсько-правове забезпечення державної політики захисту прав споживачів створює очевидні переваги, адже дозволяє забезпечити утворення суспільної атмосфери та правил поведінки всіх учасників господарських відносин на споживчому ринку, формуючи у бізнесу принципи, правила поведінки та стандарти у відносинах між бізнесом і споживачами (через прийняття та застосування локальних нормативних актів), а у споживачів – культуру раціонального споживання та соціальної активності у відстоюванні своїх прав.

Автор дисертації чітко провів порівняльний аналіз політико-правових систем захисту прав споживачів України та ЄС, який дозволив стверджувати, що за своєю суттю європейська політико-правова система захисту прав споживачів поділяється на підсистему правових інструментів та підсистему суб'єктів політики захисту прав споживачів. З урахуванням національних особливостей та з метою покращення суб'єктного складу в реалізації політики захисту прав споживачів обґрунтовано пропозицію щодо розширення переліку суб'єктів політики захисту прав споживачів, визначений у статті 30 Закону України «Про захист прав споживачів» (с.5).

Зокрема, позитивної оцінки заслуговують доводи Лиги А.І, що для сучасної державної політики захисту прав споживачів важливим є залучення до процесів її формування та реалізації саморегулювних та інших суспільних (громадських) суб'єктів політики захисту прав споживачів. Відсутність суспільної складової у національній системі захисту прав споживачів також призводить до безконтрольної діяльності її державної складової, що збільшує корупційні ризики, які сприяють «тіньовій економіці», а також підривають потребу суб'єктів господарювання у впровадженні ефективних практик саморегулювання (с.7).

Дисертаційна робота виконана в рамках «Національної економічної стратегії на період до 2030 року», затвердженої Постановою КМУ від 03 березня 2021 р. № 179, відповідає тематиці Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 р., згідно до Загального плану науково-дослідної роботи ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» на 2019–2024 рр.: «Дослідження теоретико-методологічних основ розвитку української державності в контексті світових модернізаційних процесів формування національних громадянських суспільств: політичний, юридичний, економічний, соціальний, психологічний та управлінський аспекти» (ДР № 0119U100492)., де автором було проведено дослідження необхідного господарсько-правового забезпечення державної політики захисту прав споживачів.

Вважаю, що робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор – Лига Андрій Іванович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «081 – Право», дисертаційне дослідження може бути рекомендоване до офіційного захисту у встановленому порядку.

Відгук підготовлений кандидатом юридичних наук, доцентом МОН, доцентом кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» Андрейцевим Владиславом Володимировичем.

к.ю.н., доц. МОН, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін та
міжнародного права Навчально-наукового
інституту права ім. князя Володимира
Великого ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

В.В. АНДРЕЙЦЕВ

15 липня 2025 року